

KISEBBSÉGI OKTATÁSFINANSZÍROZÁS: ROMÁNIA ÉS SZERBIA

MÁRTON JÁNOS

A romániai közoktatás finanszírozása

Jelen tanulmány egy nagyobb munka rövidített változata, amely a romániai oktatás finanszírozását vizsgálja, kísérletet téve a magyar nyelvű oktatás többségi állami költségvetésből történő finanszírozásának különböző vetületeinek feltárására.¹ A vizsgálat két részt ölel fel:

I. egy elméleti-jogi részt, amelynek keretében ismertetésre kerülnek a romániai oktatás finanszírozására vonatkozó fontosabb jogszabályok és a különböző finanszírozási módszertani rendelkezések, beleértve a kisebbségi (magyar nyelvű) oktatás finanszírozására vonatkozókat is;

II. egy empirikus részt, amelyben egy magyar tannyelvű iskola helyzetét elemezve, esettanulmány formájában bemutatjuk, hogy a gyakorlatban miként valósul meg a kisebbségi oktatás finanszírozása.

I. A romániai oktatás finanszírozásának jogi és módszertani háttere

I.1. A közoktatás finanszírozásának jogi háttere

A oktatás finanszírozásának kereteit, akárcsak az oktatás egészének működését Romániában az 1995/84-es számú, módosított és kiegészített

---

¹ A tanulmány a Szülőföld Alap támogatásával az MTA Kisebbségkutató Intézet *Pozíciók a változásban* c. kutatási programjában készült. Az eredeti tanulmány a közoktatás finanszírozása mellett a felsőoktatás finanszírozását is tárgyalta, szerkezete pedig három részből állt: a jogi-módszertani és empirikus fejezet mellett egy statisztikai adatokat tartalmazó fejezete is volt, ezt azonban jelen munkánkból terjedelmi okokból kihagytuk.

oktatási törvény szabályozza. A törvény mind a közoktatás, mind a felsőoktatás működéséről rendelkezik. A romániai oktatási reform szempontjából jelentős lépésnek számít az oktatási törvénynek a 2004/354-es számú törvény által történő módosítása, ami lényeges módosításokat hozott mind az oktatás szervezési kereteit, mind a finanszírozást illetően.

A módosított oktatási törvény értelmében a közoktatási intézményeket a következőképpen szervezik át: a 200 főnél kisebb létszámú iskolák, valamint a 100 főnél kisebb létszámú óvodák megszűnnek önálló jogi személyiségként működni. Ezeket összevonják valamely, ugyanazon fenntartó (általában az önkormányzat) hatáskörében működő, önálló jogi személyiséggel rendelkező más oktatási intézménnyel.

A módosított oktatási törvény arról is rendelkezik, hogy az állami közpénzekből az oktatás számára a bruttó hazai össztermék (GDP) legkevesebb 4%-át kell biztosítani, továbbá biztosítani kell ennek évenkénti növekedését is oly módon, hogy ez 2007-re elérje a GDP legkevesebb 6%-át.

Az oktatási törvény értelmében az állami közoktatási intézmények fő finanszírozási forrását az állami költségvetésből az önkormányzatok számára kiutalt pénzalapok jelentik. Ezekből a forrásokból gondoskodnak az önkormányzatok a területi-közigazgatási vonzáskörzetükbe tartozó közoktatási intézmények fenntartásáról. A törvény szerint a finanszírozás magában foglalja az *alappfinanszírozást* és a *kiegészítő finanszírozást*.²

A romániai közoktatásnak négy fő finanszírozási forrása van: állami költségvetés, a megyei önkormányzati költségvetés, a helyi (települési) önkormányzati költségvetés, valamint az oktatási intézmények saját bevételei.

A legjelentősebb forrást az állami költségvetésből a helyi önkormányzatok, és azok által az iskolák számára továbbutalt pénzalapok képezik, ebből finanszírozzák az oktatás működésének legfontosabb kiadásait, többek között a pedagógusok bérét, a román kormány és nemzetközi intézmények által társfinanszírozott projektek önrészét, az országos értékelések és vizsgák költségeit, az oktató- és kiegészítő-személyzet továbbképzési költségeit, a kötelező oktatás tankönyveinek költségeit, a kormány által jóváhagyott, befektetési, modernizálási és fejlesztési programok költségeit. Szintén állami költségvetésből kerülnek finanszírozásra

² A két említett finanszírozási módon kívül létezik egy harmadik is, az ún. *kiegészítő finanszírozás*. Erről az oktatási törvény nem tesz említést, ellenben a 2005. decemberében a kormány által elfogadott, 2007 márciusában véglegesített, *A közoktatás decentralizációjának stratégiája* címet viselő dokumentum részletezi. A három finanszírozási típus ismertetését ld. az *I. sz. mellékletben*.

a diákok kedvezményes vasúti szállításából adódó költségek: ezt azonban egy másik, a Szállítási, Építkezési és Turisztikai Minisztérium költségvetéséből fedezik.

A megyei önkormányzatok költségvetéséből elsősorban a speciális oktatás költségeit finanszírozzák, valamint a megyei tantárgyversenyek és iskolai versenyek megszervezéséhez szükséges költségeket. A megyei önkormányzatok a befizetett jövedelemadóból további pénzüsszegeket utalhatnak ki az oktatási intézmények finanszírozására.

A helyi önkormányzatok költségvetéséből elsősorban az oktatási intézmények fenntartásához szükséges pénzüsszegeket biztosítják. A fenntartási költségek közé az intézmények napi anyagi költségei tartoznak – elsősorban a közműdíjak –, valamint az eszközjellegű beszerzések – elsősorban irodai fogyóanyagok és tisztítószerek – költségei.

A közoktatási intézmények saját jövedelemmel is rendelkezhetnek. Ezeken kívül az intézmények más forrásokból is részesülhetnek: juttatások, adományok, szponzortámogatások jogi vagy magánszemélyek részéről. A saját forrásokból szerzett összegeket teljes mértékében az illető oktatási intézmény szintjén használják fel – akár a fizetésalap növelésére is –, anélkül, hogy ebből az állami vagy helyi költségvetésbe be kellene fizetni, és ez befolyásolná a költségvetésből az iskolák részére kiutalandó összegeket és csökkentené az alapfinanszírozás és a kiegészítő finanszírozás mértékét.

I.2. A közoktatás finanszírozásának módszertana

A jogszabályi ismertetés után vizsgáljuk meg a közoktatás finanszírozásának jelenleg érvényes módszertanát. Ezt a különböző keret-jogszabályokon kívül két jogszabály kezeli: a 2001/538-as kormányhatározattal elfogadott *Az állami közoktatás finanszírozásának módszertani előírásai*, valamint a 2004/2192-es kormányhatározattal elfogadott *Az állami közoktatási intézmények finanszírozásának és szervezésének módszertani előírásai* c. dokumentumok. Az első dokumentum érvényes a közoktatási intézmények többségére, míg utóbbit az ún. cölöp-megyék³ közoktatási

³ A cölöp-megyék (*judete-pilot*) azok a megyék, amelyeket a kormány jelölt ki színhelyül az oktatás decentralizációs stratégiája életbe ültetésének első, kísérleti szakaszában. Ezekben a megyékben – szám szerint nyolcban – sor került a decentralizációs stratégia alkalmazására, tesztelésére, míg az ország többi megyéjében a korábbi módszertan szerint szervezőik meg az oktatást. A cölöp-megyékben

intézményei esetében alkalmazzák. A két említett normaszöveg mellett azonban létezik egy módszertani dokumentum is, amelyet a Közoktatás Finanszírozásának Országos Tanácsa⁴ dolgozott ki: *Standard költségek, a közoktatási intézmények finanszírozási pénzalapjainak elosztási képletei és mutatói*. Az alábbiakban e három dokumentumot alapul véve ismertetjük a közoktatási finanszírozás jelenleg érvényben levő eljárásait.

a) Az első dokumentum (a 2001/538-as kormányhatározattal⁵ elfogadott *Az állami közoktatás finanszírozásának módszertani előírásai*) szerint 2001-től kezdődően a közoktatási intézmények finanszírozása a helyi közigazgatási hatóságok költségvetéséből történik, kivéve néhány költség-típust, amelyeket továbbra is az állami költségvetésből finanszíroznak.

Az alábbiakban a finanszírozás folyamatábráját ismertetjük (a folyamat részletesebb leírása ld. a *II. sz. mellékletben*). (1. sz. ábra)

b) A második ismertetésre kerülő dokumentum a 2004/2192-es kormányhatározattal⁶ elfogadott *Az állami közoktatási intézmények finanszírozásának és szervezésének módszertani előírásai* címet viselő módszertani szabályozás. A kormányhatározat szerint jelen módszertani előírást a 2005. költségvetési évtől kezdődően alkalmazzák a cölöp-megyék állami közoktatási intézményeiben. A korábban ismertetett módszertani előíráshoz képest ez a módszertani előírás több részletkérdést újradefiniál, kezdve az oktatási intézmények szervezési és működési keretétől, a támogatások forrásain keresztül az egész rendszer finanszírozásáig.

Az előzőekhez hasonlóan itt is csak a finanszírozás folyamatábráját mutatjuk be (a korábbi finanszírozási módszertantól való eltérések kifejtését ld. a *III. sz. mellékletben*). (2. sz. ábra)

---

szerzett tapasztalatok alapján történik a decentralizációs stratégia kiigazítása és véglegesítése, majd ezután kiterjesztik alkalmazását az ország összes megyéjére és közoktatási intézményére. A nyolc cölöp-megye: Brăila, Kolozs, Dolj, Hargita, Iași, Neamț, Szeben és Szatmár.

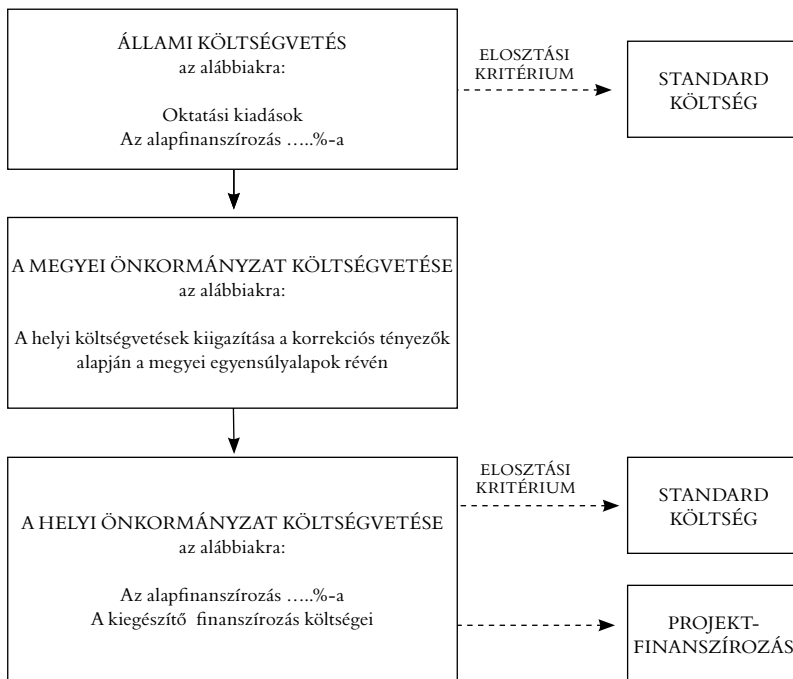
4 *Consiliul Național de Finanțare a Învățământului Preuniversitar* (A továbbiakban: CNFIP).

5 *Hotărâre a Guvernului nr. 538 din 7 iunie 2001* privind aprobarea Normelor metodologice pentru finanțarea învățământului preuniversitar de stat. (Publicat în Monitorul-Oficial nr. 329 din 19 iunie 2001).

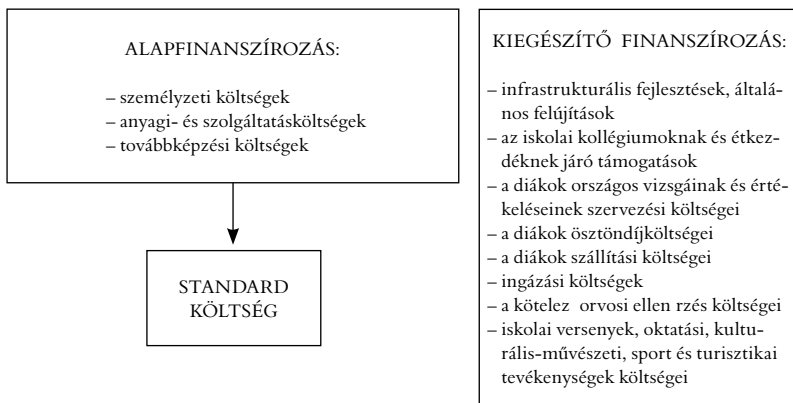
6 Forrás: CNFIP: Costuri standard, formula și indicatorii de alocare a fondurilor pentru finanțarea unităților de învățământ preuniversitar. Februarie, 2005. 38.

7 *Hotărâre a Guvernului nr. 2192 din 30 noiembrie 2004* pentru aprobarea Normelor metodologice privind finanțarea și administrarea unităților de învățământ preuniversitar de stat. (Publicat în Monitorul-Oficial nr. 66 din 19 ianuarie 2005).

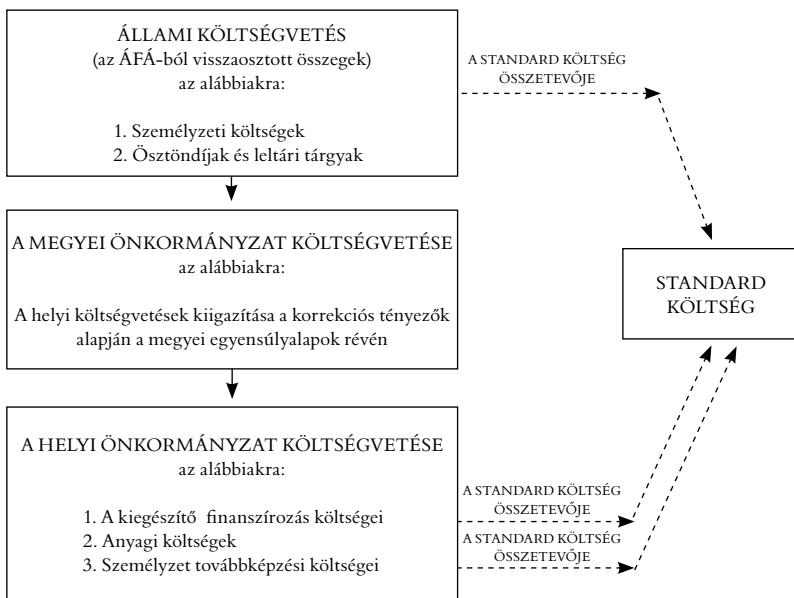
1. sz. ábra: A közoktatási intézményeknek járó pénzalapok elosztásának folyamatábrája, a 2004/354-es számú törvény rendelkezései alapján⁷

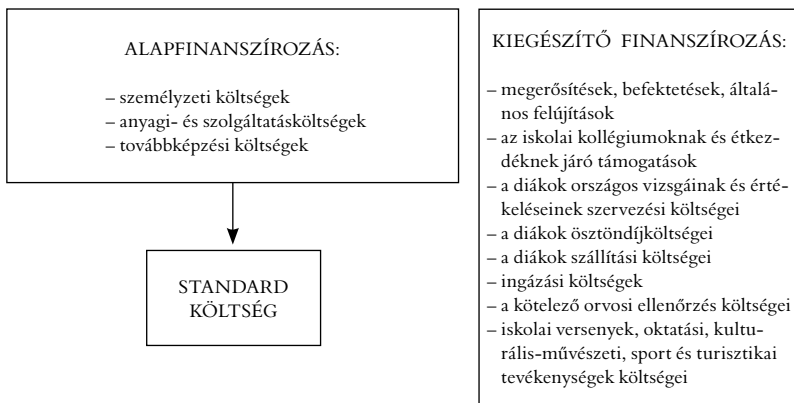
AZ ALAPFINANSZÍROZÁS ÉS KIEGÉSZÍTŐ FINANSZÍROZÁS SZERKEZETE

2. sz. ábra: A cölöp-megyéekben működő közoktatási intézményeknek járó pénzalapok elosztásának folyamatábrája⁸

AZ ALAPFINANSZÍROZÁS ÉS KIEGÉSZÍTŐ FINANSZÍROZÁS SZERKEZETE

⁸ Forrás: CNFIP: Costuri standard, formula și indicatorii de alocare a fondurilor pentru finanțarea unităților de învățământ preuniversitar. Februarie, 2005. 37.

c) A harmadik dokumentum a CNFIP által kidolgozott *Standard költségek, az oktatási intézmények finanszírozási pénzalapjainak elosztási képletei és mutatói*⁹ címet viseli. A dokumentum két fejezetben tárgyalja a közoktatás finanszírozását: I. A standard költségek kiszámítási módszertana és mértéke, II. Az állami közoktatási intézmények finanszírozásához szükséges pénzalapok kiszámítási és elosztási modelljei.

A *standard költség* az alapfinanszírozás megalapozásának fő mutatója. Ennek nagyságát, valamint az alapfinanszírozással járó különböző költségkategóriák mértékét, a humán- és az anyagi erőforrások fizikai költségmutatói befolyásolják. Ezek a mutatók: az osztálylétszám, az egy osztályra jutó pedagógusi normák száma, a pedagógusok bérének mértéke, amit a villamos- és hőenergia költségnormái, valamint az oktatási-nevelési folyamat megfelelő lebonyolításához szükséges anyagi és szolgáltatás-költségek befolyásolnak.

Az egy diákra eső standard költség olyan hiteles mintamérték (etalon), amely egy városi vagy falusi környezetben működő iskola valamely oktatási szintjének valamely szakterületén tanuló diákra jutó arányos finanszírozáshoz szükséges pénzösszegre vonatkozik.¹⁰

A dokumentumban tárgyalt második lényeges kérdés az állami közoktatási intézmények finanszírozásához szükséges pénzalapok kiszámítási és elosztási modelljei, amelyek kidolgozásához alapul egy brit szakértő, Martin Aldcroft elemzései és javaslatai szolgáltak.

A modell általános alapelvei:

- A legfőbb mutató egy oktatási intézmény finanszírozásához szükséges pénzalap kiszámításánál az illető oktatási intézményben járó diákok/óvodások száma. A finanszírozás fő mutatója nem lehet többé a személyzet nagysága, hanem a beiskolázási számnak kell játszania a pénzelosztás ösztönző szerepét. Mindez azt szolgálja, hogy a beiskolázott diákok száma legyen minél magasabb,

⁹ CNFIP: Costuri standard, formula și indicatorii de alocare a fondurilor pentru finanțarea unităților de învățământ preuniversitar. Februarie, 2005. Forrás: http://isjhr.eduhr.ro/ec/tartalom/Pilotare/proiect-calcule-costuri/metodologicostandard_formuladealocare.doc (2008. január 18.)

¹⁰ A standard költség oktatási szint, szakterület és oktatási környezet szerinti mértékeit, valamint a hiteles mintamértéknek (etalonnak) tekintett szinttől való eltérést ld. a *IV. sz. mellékletben*. Az *V. sz. mellékletben* a CNFIP által a standard költséggel kapcsolatosan megfogalmazott észrevételeket és az azokból fakadó következtetéseket ismertetjük.

és ne a pedagógusok száma legyen túl nagy, ugyanis ez utóbbi felduzzasztása mesterségesen növelheti a személyi kiadásokat.

- Az alapvető kritérium egy oktatási intézménynek járó pénzalapok elosztásánál az egy diákra/óvodásra jutó standard költség, amelyeket korrekciós mutatókkal egészítenek ki.
- Az oktatási intézmények járó pénzalapok elosztása a következő három kritériumnak kell eleget tennie: hatékonyság (eficiență),¹¹ eredményesség (eficacitate)¹² és méltányosság.¹³
- A pénzügyi és adminisztratív menedzsmenttel kapcsolatos döntések helyi szinten születnek, beleértve az oktatási intézmények igazgatóinak szintjét is, akik bizonyos szabadsággal és rugalmassággal bírnak a költségvetés megtervezése és végrehajtása során, és felelősséggel tartoznak a helyi közösségeknek.

A standard költség kiszámítására különböző matematikai képleteket alkalmaznak. (Ezek ismertetését ld. a VI. sz. mellékletben).

II. Esettanulmány a romániai magyar oktatás finanszírozásáról

A romániai közoktatás finanszírozási szabályozásának és módszertanának ismertetése nyilván nem feltétlenül jelenti azt, hogy a gyakorlatban is kizárólag a fenti elvek és lépések érvényesülnek. Létezhetnek – és léteznek is – olyan, különböző körülmények által meghatározott helyzetek, amelyek esetenként eltérnek a módszertan előírásaitól.

Az alábbiakban, egy iskola példáján keresztül, esettanulmány formájában próbáljuk bemutatni egy oktatási intézmény finanszírozásának főbb lépéseit. Az elemzésben részt vevő intézmény egy magyar többségű romániai kisvárosban működő, kb. 585 diákkal rendelkező önálló

¹¹ A hatékonyság határozza meg a szükségletek szerinti kiegészítő pénzalapok kiutalását, a nagyobb szükségletekkel rendelkező vidékek megfelelő nagyságú pénzalapokban részesülnek, ami azonban feltételezi a szükségletek felmérését, az elosztás szükségletek szerinti megvalósítását, a szükségletek megváltozásával az elosztás megváltoztatását, az intézményigazgatók korszerű menedzsmentjének ösztönzését.

¹² Az eredményesség (vagy magasabb hatásfok) meghatározza az oktatási folyamat minőségét, valamint az oktatási folyamat általános céljainak az elérését: jobb minőségű – a személyzet nagyobb professzionalizmusa, a diák-tanár kapcsolat javítása, a kiemelkedő teljesítményű oktatók pénzügyi kompenzálása révén megvalósított – oktatásban részesülő diákokat.

¹³ A méltányosság a diákoknak/óvodásoknak nyújtott lehetőségek egyenlőségét jelenti, beleértve a minőségi oktatáshoz való egyenlő esélyeket és egyenlő hozzáférést, a diákok származási környezetétől és társadalmi háttérétől függetlenül.

magyar líceum (gimnázium). Az esettanulmány alapját az iskola igazgatójával készített interjú képezi.¹⁴

II.1. A költségvetés szerkezete és forrásai

Az iskola költségvetése a következő kiadásokat tartalmazza:

- iskola-fenntartási költségek: ide tartoznak mindazok az anyagi kiadások, amelyek az iskola mindennapi működéséhez szükségesek (fűtés-, villany-, víz-, telefonköltség, tisztítószer, papír stb.);
- tanárok és kisegítő személyzet fizetése;
- fejlesztések;
- A felsorolt költségek finanszírozása a következő forrásokból történik:
  - az iskola-fenntartási költségeket teljes egészében a helyi önkormányzat költségvetéséből fedezik;
  - a tanárok és a kisegítő-személyzet bérezését az Oktatási és Kutatási Minisztérium biztosítja az állami költségvetésből. Ezeknek a pénzüsszegeknek a fő forrását a helyi cégek által az állami költségvetésbe befizetett ÁFA képezi.
  - a különböző fejlesztésekhez szükséges pénzforrások szintén többnyire a minisztériumtól származnak. Ezekhez pályázat útján juthatnak hozzá az oktatási intézmények. A pályázatok megindokolt szükségletek alapján összeállított projekteket jelentenek, amelyeket az iskola a megyei tanfelügyelőséghez nyújt be. A megyei tanfelügyelőség javaslatot tesz a minisztériumnak arra nézve, hogy mely pályázatokat tartja finanszírozásra érdemesnek, a finanszírozás maga pedig a minisztériumtól érkezik.

A fenti pénzforrásokon kívül az iskola még két forrásból egészítheti ki jövedelmét:

- az iskola saját bevételei (terembérek, sportterem bére, kollégium és étkezde jövedelmei stb.);
- különböző támogatások (helyi vállalkozók, szervezetek, szülői bizottság, segélyszervezetek stb.).

---

¹⁴ Mivel tanulmányunk szempontjából nincs jelentősége, sem a település, sem az iskola, sem az interjúalany nevének ismertetését nem tartjuk szükségesnek. Az interjú 2007 decemberében készült.

II.2. A költségvetési terv összeállítása és jóváhagyása az iskola szintjén, valamint továbbítása helyi és országos szintekre

Az iskola következő évi költségvetésének tervezetét általában az aktuális év decemberében szokták összeállítani. A két fő költségvetési tételt az oktató- és kiegészítő-személyzet bérei, valamint az iskolafenntartás költségei jelentik.

A bérek kiszámítására létezik egy ún. bérezési rács, amely a különböző szakvégtettséggel, fokozattal rendelkező és különböző óraszámokban tanító pedagógusokra vonatkozóan a minisztérium által meghatározott – adott értékű – mutatókat tartalmazza. A következő évi személyzeti bérekre szükséges pénzüsszeget viszont csak becslés alapján tudják megállapítani, lévén, hogy ezt az összeget nem tanévre, hanem költségvetési évre lehet igényelni, viszont ebben az esetben a következő tanév kezdetétől esetleg bekövetkező személyzeti változásokat nem lehet előrelátni. Ennek a kiküszöbölésére létezik a következő költségvetési év utolsó hónapjaiban egy kiigazítás, amikor kiigazítják az esetleges hiányokat.¹⁵

A másik költségvetési tételre – iskolafenntartás – kiemelten oda kell figyelni interjúalanyunk szerint. Az ennek fedezésére szükséges pénzüsszeget a helyi önkormányzattól igényli az iskola, szintén egész költségvetési évre, mindig előző év decemberében. Ez is egy viszonylag nehezen megbecsülhető költség, kiszámításakor általában az aktuális évi költségeket és az inflációs rátát szokták figyelembe venni. Léteznek ugyan különböző szorzók, amelyek az iskoláknak a különböző típusú energiával történő ellátását szabályozzák pl. az energiaforrástól (fűtés típusa stb.) és az ellátott felület nagyságától függően, azonban az iskola- fenntartási költségeknek ezek alapján történő kiszámítása akkora összegeket eredményezne, amit a városi költségvetés képtelen volna előteremteni, így ezek alkalmazására nem igazán kerül sor. Az előző költségvetési tételhez hasonlóan, ennél a tételnél is létezik egy év végi, általában decemberben történő kiigazítás.

A két fő költségvetési tételen kívül, a harmadik, az iskola költségvetésében nem szereplő, azonban az iskola számára jelentős pénzforrásokat hozó finanszírozási tételt a fejlesztési költségek jelentik. Ezeket, amint már említettük pályázatok útján nyerheti el az iskola. Interjúala-

¹⁵ Ez a helyzet abból fakad, hogy a költségvetési év nem egyezik meg az iskolai tanévvél, míg előbbi minden év január 1-től december 31-ig tart, addig utóbbi általában szeptembertől júniusig tartó időszakot öleli fel, valamint a szüneteket.

nyunk szerint a román állam az utóbbi időben nagy pénzüsszegeket költött ilyen fejlesztési projektek finanszírozására.

Az iskola szintjén a költségvetést az iskolaigazgató és a főkönyvelő közösen állítják össze, végső formáját viszont az iskola vezetőtanácsi ülésén nyeri el, a vezetőtanács tagjai által tett módosító javaslatokat beépítése után.

II.3. A költségvetési terv elfogadása

A két fő költségvetési tétel esetében eltérést mutat az igényelt pénzüsszegek állami, illetve helyi költségvetésben történő jóváhagyása. A személyzet bérezésére igényelt pénzüsszeget a minisztérium általában teljes egészében jóvá szokta hagyni, gondok időnként a pénzüsszegek utalásának határidejével szoktak lenni, előfordulnak ugyanis késések. A nagyobb gondot az iskolafenntartásra a helyi önkormányzat költségvetéséből igényelt pénzüsszeg jelenti. A mi esetünkben egy viszonylag szegény, kis költségvetéssel rendelkező városról van szó, emiatt eddig sosem fordult elő az, hogy az iskolák által igényelt pénzüsszegeket teljes egészében jóvá is hagyták volna, az intézmények rendszerint csak egy bizonyos részét kapják meg:

„Szóval megkérem a kényelmes költségvetést, aztán valamennyit kapunk belőle, felét, vagy felénél többet, nem tudom mennyit, de amikor januárban a pénz indul ide be, én akkor azt be kell osszam egész esztendőre. [...] Általában a városi tanács meg szokta adni ennek a felét, amit kérünk.”

A helyi költségvetés kiszámításakor az oktatás számára elkülönített pénzüsszegeket az önkormányzat egy igen egyszerű módszerrel osztja el az intézmények között: diáklétszám alapján. A módszer hiányossága az, hogy a fenti szempont mellett nem igazán vesznek figyelembe más szempontokat, így a nagyobb fenntartási költségekkel (nagyobb ingatlan, költségesebb fűtéstípus stb.) rendelkező iskolák egyértelműen hátrányban vannak a többiekhez képest.

Az ebből fakadó hátrányokat szintén különböző korrigálásokkal próbálják orvosolni. Az iskolák írásos kérelmben jelzik a költségvetési év folyamán, hogyha a számukra kiutalt pénzüsszeg nem elegendő költségeik

fedezésére, ezekben az esetekben az önkormányzat költségvetés-kiegészítéssel próbálja megoldani a helyzetet.

„Hát mondom, ez mostanig úgy történt, hogy amikor látom, hogy nagy bajban vagyok, így évvége fele, akkor írok egy kérést, s akkor kijönnek, megnézik, s akkor még betesznek egy kicsit a kalapba.”

II.4. A finanszírozáshoz jóváhagyott pénzeszegek kiutalása és a költségvetés végrehajtása

A költségvetési tervezetek véglegessé válásával az iskola értesítést kap arról, hogy a különböző szinteken mekkora pénzeszegeket hagytak jóvá a következő évi költségvetésére. Erre alapozva az iskola szintjén elkészítik az egész évről szóló költségvetést, ami alapul fog szolgálni az év folyamán történő kifizetésekhez. A költségvetésnek havi bontásban kell tartalmaznia a különböző kiadásokra betervezett költségeket.

A költségvetésben szereplő pénzeszegeket az iskolának ennek megfelelően havi bontásban kellene megkapnia, a betervezett költségvetés szerint, külön a személyzet bérezésére, és külön iskolafenntartásra. A gyakorlatban azonban csak a minisztériumtól a bérekre betervezett pénzeszegek érkeznek meg havi bontásban, az önkormányzattól járó pénzt az iskola negyedéves bontásban, négy egyenlő részletben kapja meg. Ennek nyilván hátrányai vannak, hiszen a téli hónapokban az iskola fenntartási költségei lényegesen magasabbak, mint a nyári hónapokban. Ezekben az esetekben különböző – sokszor nem teljesen törvényes – kiskapuk alkalmazására van szükség ahhoz, hogy az iskola normális működése biztosítható legyen:

„És akkor csináltam olyant, de ez se törvényes igaziból, hogy egy nyári... előre kértem pl. a májusi pénzt... előre kértem áprilisra vagy mit tudom mikor fűtés volt, márciusra. De ez se törvényes, mert igaziból én nem szabadna a betervezett költségvetésemnél változtassak, csak a tanács jóváhagyásával. Tehát szoktunk kérni ilyen költségvetés-módosítást, de nem igazán törvényes, úgyhogy... De meg kell éljünk...”

A különböző költségvetési forrásokból bejött pénzeszegek általában a kiegészítésekkel együtt sem elegendőek teljes mértékben az iskola költ-

ségeinek fedezésére. Ilyenkor az iskola kénytelen saját forrásaiból fedezni a hiányzó összeget, annak ellenére, hogy ezeket a bevételek általában – és a törvényes előírásoknak megfelelően is – vissza kellene fektetni bevételi források fejlesztésébe.

II.5. Az esettanulmányban elemzett iskola költségvetése számadatok szerint

Hogyha összehasonlítjuk az iskola által előző év (2006) végén az aktuális évre (2007) igényelt pénzüsszeget, valamint az aktuális évben elköltött pénzüsszeget, jelentős különbséggel kell számolnunk.

A személyzet fizetésének teljes összegére vonatkozóan interjúalanyunk nem tudott pontos információval szolgálni. Ezzel szemben iskola-fenntartásra a 2007. évre az iskola 104 000 lejrt kapott az önkormányzattól.¹⁶ Emellé az év végi költségvetés-kiegészítésnél az önkormányzat még 20 000 lejrt utalt ki. Így a 2007. évre az iskola összesen 124 000 lejrt kapott fenntartási költségre. Ehhez képest az igazgató elmondása szerint a normális, gond nélküli működéshez az iskolának ebben az évben 240 000 lejre lett volna szüksége.

A két fő finanszírozási forrás mellett az iskola jelentős pénzüsszeghez jutott különböző fejlesztési projektekből. Interjúalanyunk szerint, amennyiben sikeres lesz a legutolsó, még elbírálásra váró fejlesztési pályázatuk, akkor a 2007. évben ötször akkora pénzüsszeget kaptak a minisztériumtól, mint az iskola-fenntartási költségekre az önkormányzattól kiutalt pénzüsszeg.

Továbbá az iskola saját bevételei is viszonylag jelentős összeget tehetnek ki – legalábbis az önkormányzattól kapott fenntartási költségekhez viszonyítva –, évente 50–60 000 lejrt is elérhetik, sőt ebben a tanévben egy magánegyetemmel kötött bérleti szerződés alapján akár a 70–80 000 lejre is rúghatnak.¹⁷ Ebből a pénzüsszegből az iskola különböző fejlesztéseket finanszíroz (ilyen volt az utóbbi időkben az ebédlő felújítása,

¹⁶ Csak a nagyságrendek kedvéért következzenek egy adat az iskola fűtési költségeiről: az igazgató elmondása szerint az iskola fűtése havi 10–13 000 lejbe kerül, és a helyi viszonyokra való tekintettel egy évben kb. 6–7 hónapig szükséges fűteni. Ez azt jelenti, hogy az év elején a fenntartási költségekre kiutalt pénzüsszeg akár 60–70 százalékát is felemészthetik a fűtési költségek. (Az esettanulmány készítésének időpontjában 1 lej kb. 70 HUF)

¹⁷ Ez utóbbi esetben viszont a fenntartási költségek is emelkednek valamelyest, mivel az iskolát hétféteken is szükséges fűteni.

valamint különböző szaktantermek felújítása is), szükség esetén pedig az iskolafenntartás költségeit egészíti ki.

III. Záró gondolatok

A fentiekben ismertetett jogi és módszertani dokumentumokon kívül, azaz a jelenleg érvényben levő finanszírozási rendelkezések mellett kidolgozásra került egy új finanszírozási módszertan is, amelyet a decentralizációs stratégia szerint előbb a cölöp-megyékben, majd a többi megyében is alkalmaznak, ennek alapja pedig a már említett ún. fejkvóta-rendszer. Ez utóbbi finanszírozási módszertannak számos vitatott eleme van, a benne foglalt mutatók és azok értéke még egyeztetések tárgya lehet és változhat, ami alkalmazásának időpontját is egyelőre kérdésessé és kiszámíthatatlanná teszi, annak ellenére, hogy az Oktatási és Kutatási Minisztérium szintjén több – többnyire már elmúlt – határidő is kitűzésre került. Az viszont tény, hogy az új finanszírozási módszertan a most érvényben levő finanszírozási rendszerhez képest egy új koncepciót fog jelenteni, és alkalmazására valószínűleg a közeljövőben sor fog kerülni.

A romániai nemzeti kisebbségekhez – és ezen belül a magyar kisebbséghez – tartozó diákok oktatásának finanszírozására nincs külön szabályozás. A finanszírozást jelenleg szabályozó módszertani dokumentumok közül az első két ismertetett szöveg semmiféle rendelkezést nem tartalmaz erre nézve, míg a CNFIP által kidolgozott, a standard költségre vonatkozó módszertani dokumentum ugyan megemlíti a korrekciós mutatók között a nemzeti kisebbségekhez tartozó tanulókat, ehhez azonban nem rendel konkrét számértéket, hanem a mechanizmus szerezint a helyi önkormányzatokra bízva az egyes mutatók súlyozását.

A még csak tervezet formájában létező módszertani dokumentum szintén nem tartalmaz erre vonatkozóan külön rendelkezést, azonban konkrét számértéket rendel a kisebbségi tanulók esetében alkalmazandó korrekciós koefficienshez: ezt 3,07%-os értékben határozza meg, ami azt jelenti, hogy minden, valamely nemzeti kisebbséghez tartozó tanuló után az oktatási intézmény az egy diákra eső standard költség 3,07%-ával kap majd többet, amennyiben ebben a formában életbe lép a módszertani szabályozás.

I. sz. melléklet

A romániai oktatás finanszírozásának típusai

Az *alapfinanszírozás*¹⁸ – a diáklétszámmal arányosan – a standard költségeket és megkülönböztető koefficienseket jelenti, amelyek fedezik a személyzeti kiadásokat, a napi anyagi költségeket, valamint az eszközjellegű és a továbbképzési költségeket (kivéve közvetlenül az állami költségvetésből finanszírozott programokat). Ez biztosítja a közoktatási folyamat normális keretek közötti, az országos szabványok szerinti működését. Az alapfinanszírozást az állami költségvetésből a helyi önkormányzatok számára kiutalt pénzüsszegekből és egyéb helyi jövedelmekből biztosítják.

Az oktatási alapfinanszírozás kiszámítási alapja az *egy tanulóra/óvodásra eső standard költség*.¹⁹ Ezt minden oktatási szint, szakirány és szakterület esetében a létező tisztségek/katedrák számától, az oktatás nyelvtől, az oktatási és szakképzési folyamat minőségétől, az intézményi menedzsmenttől, az oktatás sajátosságaitól és a működési környezet-től (város/falu) függően állapítja meg a Közoktatás Finanszírozásának Országos Tanácsa.

A *kiegészítő finanszírozás*²⁰ pénzalapjait nem feltétlenül határozza meg a beiskolázott diákok száma; ezeket a szociális és az oktatási folyamathoz kapcsolódó más költségek jelentik. Ezt a helyi költségvetésből és különböző más forrásokból biztosítják az intézmények által megfogalmazott javaslatok alapján; és a következő költségtípusokat tartalmazza:

- befektetések és általános javítások;
- az iskolai kollégiumok (bentlakások) és étkezdék támogatása;
- a diákok országos értékelésének és vizsgáinak költségei (kivéve az állami költségvetésből finanszírozott költségeket);
- a diákok ösztöndíjköltségei;
- a diákok számára nyújtandó szociális támogatások;
- a diákok szállításának költségei;
- az oktató- és kiegészítő-személyzet ingázási költségei, beleértve a törvény szerint évente hat alkalommal biztosítandó kedvezményes vasúti utazást;

¹⁸ *Finanțare de bază.*

¹⁹ A romániai köznyelvben az ún. *fejkvóta* megnevezés honosodott meg.

²⁰ *Finanțare complementară.*

- az oktatási intézmény alkalmazottai kötelező időszakos orvosi vizsgálatainak (ellenőrzésének) költségei (kivéve az állami költségvetésből finanszírozott költségeket);
- iskolai versenyek és oktatási, kulturális-művészeti, turisztikai tevékenységek költségei;
- nemzetközi finanszírozásból megvalósított országos programok társfinanszírozása.

A *kiegyenlítő finanszírozás*²¹ pénzalapjait különböző programok alapján utalják ki, és ezek a következő költségeket hivatottak fedezni:

- a nemzeti kisebbségekhez tartozó diákok iskoláztatása;
- a rendszerből való korai kilépésre hajlamos diákoknak és fiataloknak a rendszerbe való bevonása és ott-tartása;
- fogyatékkal élő és szociálisan hátrányos helyzetű diákok plusz-költségei;
- különleges tanulási képességekkel rendelkező diákok ösztönzése;
- egyes alternatív oktatási programokban (Waldorf, step-by-step stb.) résztvevő diákok iskoláztatása.

---

²¹ *Finanțare compensatorie.*

II. sz. melléklet

A közoktatási intézmények finanszírozása a 2001/538-as kormányhatározatban elfogadott módszertan szerint

A finanszírozási folyamat a következő fontosabb fázisokat jelenti:

I. AZ OKTATÁSI INTÉZMÉNYEK KÖLTSÉGVETÉSÉNEK KIDOLGOZÁSA

Ez minden önálló jogi személyiséggel rendelkező közoktatási intézmény esetében kötelező. A költségvetés alapját az alábbiak képezik:

- a diákok/óvodások számával *arányos finanszírozás*, a személyzeti, tankönyv- és ösztöndíjköltségek fedezésére;
- *kiegészítő költségek*, különböző anyagi és szolgáltatási kiadásokra, valamint felújításokra.

A költségvetést az oktatási intézmények vezetői dolgozzák ki különböző fizikai- és értékmutatók alapján, amelyek tükrözik az iskola reális finanszírozási szükségleteit, és szem előtt tartják az intézmény létező anyagi bázisának a maximális hatékonysággal történő kihasználását is. *Az egy diákra/óvodásra jutó évi átlagos irányadó költségek*²² nagyságát illetően a CNFIP tesz javaslatot a szakminisztériumnak, oktatási szint, szakirány és szakterület függvényében. A *kiegészítő finanszírozás* a közoktatási intézmény kiadási szükségletei alapján kerül megállapításra.

II. AZ OKTATÁSI INTÉZMÉNYEK KÖLTSÉGVETÉSÉNEK BEMUTATÁSA ÉS ELFOGADÁSA

Az költségvetést első szakaszban a helyi költségvetés, majd az állami költségvetés tervezési szakaszában fogadják el, végleges formáját az állami költségvetés elfogadásakor nyeri el, és a helyi költségvetés elfogadása során kerül sor tényleges jóváhagyásra. Tehát az oktatási intézmény költségvetése oda-vissza megjárja ugyanazt az utat, a helyi költségvetéstől az állami költségvetésig, amíg végleges formájában elfogadásra kerül. Ugyanez a helyzet áll elő a költségvetés-kiigazítások esetében is.

---

²² Costurile medii anuale orientative pe elev/preșcolar.

III. AZ OKTATÁSI INTÉZMÉNYEK KÖLTSÉGVETÉSÉNEK VÉGREHAJTÁSA

Az oktatási intézmények költségvetésének megvalósításához szükséges pénzüsszegeket a helyi közpénzügyi hivatalokon keresztül folyósítják. Az iskolák vezetőinek minden hónap 20. napjáig le kell tenniük igénylést a következő hónap költségvetési szükségleteit illetően. A pénzek folyósítása az oktatási intézmények részére különböző törvényes dokumentumok (fizetési jegyzék, megrendelések, szerződések stb.) alapján történik.

III. sz. melléklet

A cölöp megyékben működő közoktatási intézmények finanszírozása a 2004/2192-es kormányhatározatban elfogadott módszertan szerint

A cölöp megyék oktatási intézményeinek finanszírozása alapvetően megegyezik az előbb ismertetett módszertannal, néhány eltérő pont azonban mutatkozik az ország többi megyéjében működő intézményekhez képest. Ezek közül hármat emelnék ki:

I. AZ OKTATÁSI INTÉZMÉNYEK GAZDASÁGI-PÉNZÜGYI ÉS IGAZGATÁSI SZERVEZÉSE

A módszertani előírások szerint a cölöp-megyék oktatási intézményeinek vezetését a vezetőtanács látja el, amelynek elnöke az intézmény igazgatója, ő tölti be a végrehajtó vezetői tisztséget is. Az igazgató 4 éves menedzseri szerződés alapján végzi munkáját, amelyet a megyei tanfelügyelőség köt meg vele. Az intézmény költségvetésének összeállítása az igazgató feladata – az iskola gazdasági vezetőjével, általában főkönyvelőjével együtt –, a költségvetés végleges formáját az iskola vezetőtanácsa hagyja jóvá.

II. AZ OKTATÁSI INTÉZMÉNYEK KÖLTSÉGVETÉSÉNEK ÖSSZEÁLLÍTÁSÁKOR FIGYELEMBE VETT MUTATÓK

A pénzalapok elosztását az egyes finanszírozási szinteken – központi, megyei és helyi szint – alkalmazott elosztási mutatók határozzák meg. Az oktatási intézmények költségvetésének összeállításakor több – nagyrészt mindhárom szinten megjelenő – mutatót szükséges figyelembe venni: diáklétszám oktatási szintenként és profilonként; egy városi gimnáziumi diákra eső standard költség; korrekciós koeficiensok oktatási szintenként és profilonként, városi/falusi környezet szerint; az egy osztály megalakítását lehetővé tevő diákok száma; a más nemzetiségekhez tartozó diákok/óvodások hányada; az anyagi kiadások fedezésére szükséges pénzösszeg nagysága, amelyet az iskola anyagi bázisának sajátosságai alapján – az iskolaépületek/oktatási felületek szórása és nagysága, történelmi műemléképületek stb. – számolnak ki.

III. ÁTLÁTHATÓSÁG A KÖZOKTATÁSI INTÉZMÉNYEK KÖLTSÉGVETÉSÉNEK VÉGREHAJTÁSA SORÁN

A végrehajtás esetében létezik egy új rendelkezés, a pénzalapok felhasználásnak átláthatóságára vonatkozóan. Eszerint az oktatási intézmények igazgatói kötelesek nyilvánosságra hozni az elfogadott költségvetést, egyértelművé téve az egyes finanszírozási forrásokból – állami költségvetés, helyi költségvetés, saját bevételek – származó pénzüsszegek bevételi mutatóinak mértékét, valamint a költségek rendeltetését. Hasonlóképpen az önkormányzatnak is kötelessége nyilvánosságra hozni – a közpénzügyi hatóságoknak történő továbbítás után – a helyi oktatás finanszírozásának szemeszterenkénti és éves helyzetjelentését.

IV. sz. melléklet

Az egy diákra/óvodásra jutó standard költség oktatási szintek, szakterületek és oktatási környezet szerint, valamint a megkülönböztető mutatók mértéke a hiteles mintamértéknek tekintett városi gimnáziumi szinthez viszonyítva, a 2004. októberében kiszámolt értékek alapján²³

Sorszám	Standard oktatási intézmény	Egy diákra/óvodásra jutó standard költség (régii lejben kifejezve)	A hiteles mintamértéknek számító városi, gimnáziumi standard költséghez viszonyított korrekciós koefficiens
1	<i>Normál programú óvoda</i>		
	– városi környezet	19 289 648	0,83
	– falusi környezet	21 947 689	0,95
2	<i>Hosszú programú óvoda (napköziotthon)</i>		
	– városi környezet	40 888 017	1,77
	– falusi környezet	47 034 548	2,04
3	<i>Heti programú óvoda (bölcsőde)</i>		
	– városi környezet	69 934 783	3,03
	– falusi környezet	80 438 329	3,49
4	<i>Általános iskola – alsó tagozat (elemi iskola)</i>		
	– városi környezet	18 908 888	0,82
	– falusi környezet	19 160 436	0,83
5	<i>Általános iskola – felső tagozat</i>		
	– városi környezet	23 012 028	1,00
	– falusi környezet	23 311 685	1,01
6	<i>Elméleti líceum</i>		
	– városi környezet	28 226 065	1,22
	– falusi környezet	29 813 466	1,29
7	<i>Technológiai líceum (szakközép)</i>		
	– városi környezet	29 580 660	1,28
	– falusi környezet	30 720 172	1,33

²³ Forrás: CNFIP: Costuri standard, formula și indicatorii de alocare a fondurilor pentru finanțarea unităților de învățământ preuniversitar. Februarie, 2005. 23–24.

<i>Sorszám</i>	<i>Standard oktatási intézmény</i>	<i>Egy diákra/óvodásra jutó standard költség (régi lejben kifejezve)</i>	<i>A hiteles mintamértéknek számító városi, gimnáziumi standard költséghez viszonyított korrekciós koefficiens</i>
8	<i>Vokacionális líceum (egyházi, művészeti oktatás)</i>		
	– teológiai		
	– városi környezet	34 026 353	1,47
	– falusi környezet	36 483 798	1,58
	– sport	37 779 964	1,64
	– pedagógiai	33 820 340	1,46
	– művészeti	44 480 209	1,93
9	<i>Művészeti és szakiskola</i>		
	– városi környezet	23 874 081	1,03
	– falusi környezet	24 303 046	1,05
10	<i>Zene- és képzőművészeti iskola</i>		
	– városi környezet	34 798 403	1,51

V. sz. melléklet

A standard költség jellemzői a CNFIP szerint

A CNFIP a következő megállapításokat tette a standard költséggel kapcsolatban:

i. A standard költség nem egységes költséget jelent minden oktatási kategória esetében, hanem nagysága különböző lehet az oktatási szint (óvodai, elemi iskolai, gimnáziumi, líceumi/alsó középfokú, felső középfokú és posztliceális), szakirány (elméleti, műszaki, vokacionális) és oktatási környezet (városi vagy falusi) függvényében.

ii. Az esetek többségében az egy diákra eső standard költség nem egyezik meg az egy oktatási intézményben a diákok alapfinanszírozására szükséges pénzüsszeg nagyságával. Ezt legalább két ok befolyásolja:

- a standard költség egy adott diáklétszámmal, osztályszámmal és osztálylétszámmal, az egy diákra jutó adott felülettel rendelkező ún. etalon iskolára vonatkozik. A valóságban az iskolák többsége a standardtól eltérő számú diáklétszámmal, különböző felületekkel és felszereltségi szinttel rendelkezhet;
- az egy diákra jutó személyzeti költségek eltérhetnek a standardtól, a pedagógusok képzettségi szintjétől, munkaviszonyának hosszától (régiségétől) és az egy pedagógusra jutó diákszámától függően.

iii. Az oktatási intézmények által a standard költség alapján kiszámolt pénzalapszükséglet nagyobb, egyenlő vagy kisebb lehet, mint az állami és önkormányzati költségvetésekből kiutalható összegek. Ez is több tényező függvénye, mint pl. a GDP nagysága és az ebből oktatásra jutó százalék, az állami költségvetésbe és helyi költségvetésbe befolyt jövedelmek nagysága, az oktatásban alkalmazott bérezési és befektetési politikák stb.

A fenti megállapítások alapján a CNFIP a következő következtetésekre jutott az egy diákra jutó standard költség nevű mutató tartalmával és céljával kapcsolatban:

i. A standard költség nem lehet egyetlen kritériuma az oktatási intézményeknek járó pénzalapok elosztásának. Az elosztás egy képlet alapján történik, amely a standard költség mellett figyelembe vesz más korrekciós tényezőket is.

ii. Az, hogy ezek a tényezők mekkora eltérést tesznek szükségessé az egy diákra jutó standard költség értékéhez viszonyítva, nagyon

különböző földrajzi és közigazgatási régióként, de akár az egy településen működő oktatási intézmények esetében is. Ezekben az helyzetekben a standard költséghez mért korrekciókat nem lehet központilag meghatározott mutatók alapján elvégezni, hanem szükség van egy helyszínen végzett elemzésre, amely vagy a helyi, vagy a megyei önkormányzat feladata.

iii. A standard költség egy orientatív, viszonyítási költség; értéke egy olyan referenciamutató, amely az egyes oktatási intézmények számára nyújt viszonyítási alapot pénzsükségleteik meghatározásához. Ugyanakkor egy összehasonlító mutató valamely iskola reális költség-szükséglete és történelmi költségei között. Egy oktatási intézmény reális költség-szükséglete és a standard költség közötti különbség releváns az iskolának a helyi költségvetésből történő finanszírozására és az önkormányzat oktatáspolitikájára nézve. Ugyanakkor ez a különbség rámutathat egy iskola „intézményi alulfejlettségére” is, valamint az oktatási felületek szétszórtságára, ezek alacsony kihasználtságára, nem megfelelő menedzsmentre stb.

VI. sz. melléklet

A standard költség kiszámítása során használt képletek

A standard költség kiszámítására a következő képletet alkalmazzák:²⁴

$$C_s = \frac{Ch_p + Ch_{ms} + Ch_{perf}}{\text{Beiskolázott diákok száma}}$$

ahol

C_s = az egy diákra eső standard költség;

Ch_p = személyzeti költségek;

Ch_{ms} = anyagi és szolgáltatásköltségek;

CH_{perf} = a személyzet továbbképzési költségei.

A fenti képletben szereplő három költségtípus mindegyikénél külön képlettel határozzák a standard költséget. Elsőként következnek a személyzeti kiadásokra vonatkozó standard költség meghatározása:

$$Ch_p = \frac{ch_{pd}^* + ch_{pnedid}^* + ch_{paux}^* + chv_{budget} + ch_{depl}^{**}}{\text{Beiskolázott diákok száma}}$$

ahol

ch_{pd} = a pedagógusszemélyzet fizetése;

ch_{pnedid} = a nempedagógus-személyzet fizetése;

ch_{paux} = a kiegészítő pedagógusszemélyzet (oktatói segédszemélyzet) fizetése;

chv_{budget} = költségvetési pénzáutalások;

ch_{depl} = a személyzet utazási költségei;

* = a curriculáris szakterületnek megfelelően alkalmazott személyzet alapfizetése és annak különböző pótlékai;

** = az alkalmazott személyzet (pedagógus, nem-pedagógus és kiegészítő pedagógus) bérezési összkiadásaira alkalmazott 0,36%.

A következő képlet az anyagi és szolgáltatáskiadásokra vonatkozó standard költség kiszámítási módját mutatja be:

²⁴ CNFIP: Costuri standard, formula și indicatorii de alocare a fondurilor pentru finanțarea unităților de învățământ preuniversitar. Februarie, 2005. 9.

$$Ch_{ms} = \frac{ch_{utilitai} + ch_{ams}}{\text{Beiskolázott diákok száma}}$$

ahol

$ch_{utilitai}$ = fűtés, világítás, víz/csatornázási és köztisztasági költségek;

ch_{ams} = más anyagi és szolgáltatásköltségek.

Ezen belül a főbb szolgáltatások költségeinek képlete:

$$Ch_{utilitai} = Ch_i + Ch_{il} + Ch_{ac}$$

ahol

Ch_i = fűtésköltségek;

Ch_{il} = világítási költségek;

Ch_{ac} = víz- és csatornázási költségek.

A fűtésköltségeket az oktatási intézményben beiskolázott diákok száma, az intézmény fűtési típusára és a fűtési időszakra (tél vagy nyár) – minisztériumi rendelettel – meghatározott fogyasztási normák, valamint a szóban forgó szolgáltatás aktuális árának szorzataként számolják ki.

A világítási költségeket a beiskolázott diákok száma, a világításra meghatározott fogyasztási normák (a napok száma az illető évből, az osztálytermek nagysága függvényében meghatározott fényerősség és az Egészségügy Minisztérium által rendeletben meghatározott luxérték) és a szóban forgó szolgáltatás aktuális árának szorzataként számolják ki.

A víz-, csatorna- és köztisztasági költségeket a beiskolázott diákok száma, a fogyasztás időszaka és a – minisztériumi rendelettel megállapított – fogyasztási norma szorzataként számolják ki.

A főbb szolgáltatási költségek mellett léteznek más anyagi és szolgáltatásköltségek is: postaköltségek, irodai fogyóanyagok, tisztítószerek, más funkcionális jellegű anyagi és szolgáltatásköltségek, leltári tárgyak, napi javítások, könyvek és kiadványok stb. Ezek képlete a következő:

$$Ch_{ams} = \sum_i^n Ch_s \times k_i$$

ahol k_i különböző a bérköltségekre vonatkoztatott százalékos értéket vehet fel minden költségtípus esetében. A k_i értékeit a felsorolt anyagi

és szolgáltatásköltségek mértékére és struktúrájára vonatkozó esettanulmányok alapján határozták meg.

Végezetül következnek a standard költséget alkotó harmadik nagyobb költség típus, a személyzet továbbképzési költségek kiszámítási képlete:

$$Ch_{perf} = \frac{Ch_p \times 1\%}{\text{Beiskolázott diákok száma}}$$

A képletből leolvasható, hogy továbbképzésre a személyzeti kiadások egy százalékát költik.